

98, 99); id. 1957 ss. al vell masover d'un dels de la banda d'Arbúcies; i als mateixos hostalers de Coll de Té. Tots amb *e* tancada (amb *e* només algun barceloní): els mateixos excursionistes que deturpen en *Arenys* el nom del Turó de Grenys.

ETIM. Del NP germànic TEDARI (compost de THEUD i -HARI), tots dos components fecundíssims, cf. Först., 760 ss., > *Teder* > T(e)r. Es llegeix el NP en la forma *Tedarius* en un doc. de 982, p. p. Udi-
na (*El Arch. Condal en el S. X*, p. 376); *Tedero*, en 10
un de 996, p. p. Abadal (*P. i R.*, n.º 996).

Potser n'hi hagué un duplicat antic a la península del Cap de Creus, *Collo Tedi* en un doc. de 1106, citat en *Hist. Lgd.* v, 885. Però essent un hapax mereix poc crèdit el detall de la lectura del nom i potser també seria *Teder*, amb la sígla = -er. Arbitrària i inacceptable la pensada d'Elcock, que *Té* (*Coll de ~*) vingui de TENUIS '(terra) magra' (*Bibl. Fac. Ph. et L. de Liege* CXXIX, 167) car aquest adj. a penes ha deixat cap descendent romànic, i si de cas hauria estat *tenve* 20 'prim', com en oc. ant. Quant a *Tenassa té* certament una altra etimologia (art. infra).

Tè, Tea, V. *Atalia*

TEBE, TEBÉ

Apleguem ací dos o tres noms que assemblant-se molt, tendiríem a relacionar, tot i que semblen apuntar cap a orígens divergents. *Tébe*, pda. munt. de l'alt Pallars (te. Isavarre, xxxvii, 996.6).

Tebé és un cognom típic de la vila de Ponts. Ja ens ho assegura el millor coneixedor dels fets i antiguitats d'aquesta vila del Segre mitjà l'enyorat i activíssim amic Tomàs *Tebé*, a qui deu tant la literatura i la crítica catalanes (col. 1920-79), sinó que en els docs. que publicà el Dr. Montanyà, *Topografia Mèdica de la vila de Ponts*, se'n diu un pagès l'a. 1628 («Jacobus *Tebé* agricola» (p. 50). Res, doncs, de nom aragonès en -é o -oi. Més aviat imaginariem un compost *tébé* 'el qui posseeix un bé o benefici', un causa-havent, un beneficiat: combinacions susceptibles d'estereotipació antroponímica «Bene-in-casa», NP italià i també en el nostre S. x (cita en l'*Onom.* d'Aebischer).

Aplicació que potser semblarà rebuscada?

També dol de no relacionar-hi aquell NL pallarès, que hauríem cregut bascoide: potser ATE-BE 'sota la portella', si bé discrepa l'accentuació entre els dos noms, i discrepa les de tots dos amb l'accent proporo-
xíton que esperariem en aquella combinació basca; potser no és objecció diriment, en terreny pre-romà i basc.

En terreny menys extraordinari: ¿un antic NP germànic? En aquest sentit una altra dada solta la trobem en un doc. de Poblet de 1155 expedit per «ego *Taboer* --» (*Cart.*, p. 125). Ben mirat explicable per elements germànics car l'arrel THIWO-, -A és força fecunda (molts noms en Först.); un THIWOHARI podria donar *Tevoer* (la -b- del b. ll. de 1155 pot estar per v); 60

per una banda dissimilat en *Taboer*, per l'altra banda contret en *Teu(u)er* > *Tebé*, car la -r era ja caduca en el S. xvii. I així àdhuc ens explicariem l'accent *Tébe* del nom pallarès, a causa de l'accentuació inicial pròpia del germànic (*Sifre, Guifre, Gàlbors*) (E.T.C. 1, 243).

TEC, riu; amb el qual ajuntem TATZÓ

El riu del Vallespir que neix al capdamunt de la vall de Prats de Molló i desemboca a mar, a la costa rossellonesa, entre Argelers i Elna. Com que el doble llogaret *Tatzó* és damunt de les goles del Tec, els escribes i fins alguns erudits, van confondre els dos topònims. Com que en realitat un deu ser derivat de l'altre, tractarem del segon a continuació, dins el mateix article.

PRON.: *əl ték*, «vora el *ték*», «passar el *ték*», he sentit jo mateix, diverses vegades, al Voló, a Paladà etc., ja 1928, en les enqs. de 1960 al peu de l'Albera, i en les tristes circumstàncies de 1939, en camí dels camps de concentració.

MENTIONS ANT. En l'Antiguitat, la forma correcta és TECUM, com escriuen 3 mss. de Plini «flumina *Tecum*, T..., *Vernodubrum* 1 --» (*Nat. Hist.* III, 32). Pomponi Mela cita els «parva flumina *Tetis* et *Ticis*» (ed. C. Müller II, § 5, 84). Més tard Paulí de Nola, S. vi, cita «ad *Tecum*» els «oppida *Illiberis* --- *Ruscino* ---» (epig., 104.5). Veg. Holder, s. v. *Tecus*; i Alart, *Géogr. Hist.*, 24, que hi afegeix *Techus* en un altre text de 853.

Detallem ara les dades medievals que coneixem més directament: 825: «in territ. *Helenense*, super fluvium --- *Tacidum** --- in --- *Sti. Andree* monasterium» 2 (*Hist. Lgd.* v, col. 158); 844: «*Nidolaria* super flumen q. dr. *Techus* --- in monte Albaria ---» (*Hist. Lgd.* II, col. 256); c. 850: «monast. *Sti. Andree*, constructi super fluvium *Tacidum**» (*Hist. Lgd.* II, 284); 869: «mon. *Sti. Andree* in pago *Elenensi*, super fluvium *Tacionem**» (ib., 350); 872: «usque in *Tecum*» (Bouquet, *Recueil d'Hist. de Gaule* VIII, 633); 823, 878: fluvius *Tacidus** *Tecum* (*Cat. Car.* II, 34, 15, 22.12, 268.27, 271.12); 3 883: «molinare qui est in fluvio *Teco*», cit. junt amb *La Roca d'Albera* (colle. Moreau II, 213).

I Ss. X ss. 914: «flumine *Techo* --- *Tecco* ---» (*Mor.* IV, fº 25); 932: «super alveo *Teccho*» (*Hist. Lgd.* v, 167); 938: «villa *Turre*, Mer. alveo *Techo*, Occ. Palatiolo Superiore» (*Mor.* VI, 99v, 108); 955: «in ipso guado de *Techo*» (*Mor.* VII, 105); 969: «villa *S. Cipriani* --- afr. I in *Be<r>cal* --- II in mare, IV in flumine *Techo*» (Abadal, *Eixalada*, 303); 973: flumen *Techo* (*Mor.* XI, 92); 1050: «garrigia de *S. Andrea* ultra flumen *Tationensem**» (*Mor.* XXIV, 162); 1051: rivo *Tacido** (*Mor.*, junt amb *Voltrera*); 1100: «flumen *Techi*» (*Mor.* XXXVII, 223); 1155: «*Tecum* major» (*Mor.* LXVII, junt amb *Taineres*); 1168: *Tec* (*RLR* III, 289); 1183: *Tech* (*BABL* II, 418); c. 1350: «Anam-nos-en a jeure a la ribera de *Tech*»